

NEVELÉSI CÉLOKHOZ KAPCSOLÓDÓ MODELLAJÁNLÁSOK

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Dokumentumok elemzése I.

Fontosabb elemzési szempontok

- A fejlesztés alanyai
- A fejlesztés szinterei
- A célfogalmak / fejlesztendő és fejleszthető önismereti és személyiségelemek és azok fogalmi környezete

Dokumentumok elemzése II. Mi van a NAT –ban? I.

Önismeret fejlesztésére vonatkozó, NAT-ban megjelenő előírások

- **Énkép:** képességeinek, tudásszintjének, saját pozitív és negatív tulajdonságainak, személyiségbeli vonásainak ismerete, hiányosságok felismerése, testi-lelki egészségi állapot, testkép, testtudat, saját értékek, saját korlátok
- **Önértékelés:** önbizalom, önkritika, pozitív énkép, önelfogadás
- **Érzelmek:** érzelmek hiteles kifejezése, érzelmi szabályozás, érzelmi reakciók és fegyelmezésük
- **Akarat:** önkontroll, önszabályozás
- **Önállóság/önfejlesztés, felelősség önmagáért:** saját/egyéni fejlődés, fejlődésre, változásra való hajlam, felelősség a fejlődésért, önállóság, elköteleződés, saját magával szembeni elvárások, önálló tanulás képessége, önfejlesztés képessége
- **Empátia:** elfogadás, beleélés, reflektálás

Dokumentumok elemzése III.

Mi van a NAT –ban? II.

A társas kultúra fejlesztésére vonatkozó, NAT-ban megjelenő előírások

Kommunikáció: az információs és kommunikációs kultúra, a nyelvi kommunikáció, hálózati együttműködés az interneten keresztül, virtuális kapcsolatok megkülönböztetése, együttműködés, konfliktuskezelés, technikák elsajátítása, fair play

Közösségi lét: emberi kapcsolatok, társas érintkezés, illem, szociális, értékorientációs, interkulturális együttélés, normatudat, közösségi viselkedésformák, közösségi magatartási normák, társadalmi és kapcsolati tőke

Érdekek képviselete: érdekérvényesítés, közösségi érdekek képviselete, közös érdekeket érintő döntéshozatalban való részvétel, közjó iránti elkötelezettség,

Multikulturális értékek: multikulturális értékek tisztelete, más kultúrák megismerése és tisztelete, empátia, hagyományőrzés, nemzeti identitás megőrzése, Európai kultúra, értékek, identitás megismerése és megőrzése, állampolgári ismeretek

Társas szükségletek: családi és személyes kapcsolat, szexuális kultúra, felelős magatartás, családi életre és a felnőtti lét szerepeire való felkészítés

Fenntarthatóság: élethosszig való fenntarthatóság

Dokumentumok elemzése IV.

Az önismeret fejlesztésének főbb szempontjai

1. Egyfelől felfoghatjuk úgy, mint a közoktatás különböző szintjeinek diákjaitól elvárt, ún. önismereti és társas kultúra kompetenciákat. Ezek szerkezete, kapcsolata a tantárgyakkal és iskolai tevékenységekkel. Azoknak a témaköröknek, fogalmaknak és folyamatoknak a készlete, együttese, amelyek az önismeret és társas kultúra fejlesztésében kiemelten figyelembe vételre kerülnek.
2. Másfelől közelíthetünk úgy is, mint a felsőoktatásban képződő tanárjelöltek kimeneti kompetenciái között elvárt önismeret, személyiség érettség, és fejlődőképesség, a személyiség harmóniája.
3. Továbbá az az ebből leszarmaztatható képesség, tudás, tapasztalat, amelyet majd a tanulók önismeretének és társas kultúrájának a fejlesztésében aktualizálhatnak.

Dokumentumok elemzése V.

A fejlesztés színterei

A tanulók fejlesztése esetében

- az egyes tantárgyak (NAT-ban is jelölt) non-specifikus / implikált fejlesztő tartalmai
- osztályfőnöki óra
- önfejlesztő kiscsoportos sajátélményű foglalkozások, tréningek
- informális alkalmak, iskolán kívüli alkalmak
- tanításon kívüli iskolai informális alkalmak
- a témára vonatkozó pszichológiai ismeretek hagyományos frontális tantermi képzései

Tanárjelöltek fejlesztése esetében

- a témára vonatkozó pszichológiai ismeretek hagyományos frontális tantermi képzései
- hospitálás, tanítási gyakorlat
- fejlesztő sajátélményű kiscsoportos foglalkozások, tréningek
- saját szaktárgyaik non-specifikus / implikált fejlesztő tartalmai
- részvétel, jelenlét szakmai fórumokon, rendezvényeken való
- az önfejlesztés informális, személyes színterei
- részvétel a társadalmi szervezetek működésében, „értelmiségi szerepvállalás”,

Dokumentumok elemzése VI.

Célfogalmak és azok fogalmi környezete I.

Az önismeret és társas kultúra oktatása – tanulóknak

- Tulajdonságok, személyiségvonások, személyiség dimenziók, típusok
- Szerep
- Munkával kapcsolatos tulajdonságok, kategóriák
- Társas kompetenciák

Az önismeret és társas kultúra oktatása – tanítóknak, tanároknak

- Pályamotiváció, szerepfelfogás, szakmai modell
- Teljesítmény vs. munkamotiváció, - attribúció
- Szakmai szerep
- Emberképek, mint a tanári szerepfelfogás részei
- Rejtett és indirekt folyamatok a tanári szakmában
- Szerepviselkedést bővítő elemek (értő figyelem, visszajelzés adása, asszertivitás)
- Az egészséges személyiség jellemzői

Alapvetés

- A modell legyen összhangban az önismeretnek és a társas kultúrának a törvényben (NAT) megfogalmazott definíciójával, elemeivel és azok oktatásba való beemelésének társadalmi céljaival.
- A jelenleg érvényben lévő pedagógusképzési programokhoz könnyen illeszthető legyen és általában is vegye figyelembe a pedagógusképzés, a pedagógus továbbképzés és a (köz) oktatás körülményeit, feltételeit és lehetőségeit.
- Tegyen kísérletet az elemeiben a jelenlegi rendszerben is nagyrészt meglévő önismereti és társas kultúrával kapcsolatos fontosabb ismeretek és módszerek koherens folyamatba kanalizálására.
- Feleljen meg azoknak a szakmai elvárásoknak, feltételeknek és protokolloknak is, melyek a jelenségkörrel foglalkozó más tudomány és szakma művelői számára elvártak.
- Meggyőződésünk, hogy ezen a területen való hatékony ismeretközlés feltételei nagyobb részt már adottak, de olykor a megfelelő szintű szakmai kommunikáció hiánya, (társas kultúra!) máskor a merev és nem mindig életszerű pályázati és gazdálkodási szabályok, vagy egyéb, ehelyütt nem részletezett tényezők akadályozták a „célba érést”.
- Csekély figyelem és munka ráfordításával, s talán egy kis pénz segítségével hathatósan lehet elősegíteni a Nemzeti Alaptantervben (NAT) megfogalmazott elvárások érvényesülést az önismeret és a társas kultúra egyes elemeit illetően.

A jelenleg is meglévő, képzési programokban rejlő alapok I. A témára vonatkozó pszichológiai ismeretek tantárgyai

- Általános lélektan
- Személyiséglélektan
- Szociálpszichológia
- Fejlődéslélektan
- Speciális jelenségekre fókuszáló tantárgyak

A jelenleg is meglévő, képzési programokban rejlő alapok II.

A tréningek

- A tanári személyiség (általános) fejlesztése
- Különböző társas készségeket fejlesztő tréningek
- Mentálhigiénés jellegű tréningek
- Speciális csoportokra, problémákra fókuszáló tantárgyak

A jelenleg is meglévő, képzési programokban rejlő alapok III. Az egyes szaktárgyak látens tartalmai

Közvetlen lehetőségek

- Biológia, Szociológia, Filozófia, Testnevelés

Az áttételes lehetőségek

- Történelem, Nyelv és Irodalom, Művészetek (Ének, rajz)

A korlátozott, de létező lehetőségek

- Matematika, Informatika, Földrajz

A jelenlegi rendszerből adódó hibák és csapdák I. Szemléletkülönbségek

Poroszos versus angolszász nevelés

A pedagógia és a pszichológia módszertani különbözősége

A hallgatók és az oktatók nézetkülönbsége

A jelenlegi rendszerből adódó hibák és csapdák II. A kontraindikációk

Az önkéntesség elvének megtartása

A tréner (csoportvezető) személye

A csoportok összetétele

A tanulmányi kurzusként való kezelés problémái

A jelenlegi rendszerből adódó hibák és csapdák III. A gyakorlati problémák

Az oktatás időrendjébe való beillesztés

A személyi feltételek biztosítása

Tárgyi feltételek biztosítása

Hiányzás, mulasztás pótlása

A kettős csoportvezetés

A tréning során előkerülő problémák további kezelése

Az önismeret és a társas kultúra elemeinek konceptuális megjelenítésének szinterei a pedagógusképzésben

Az alapvető, témára vonatkozó pszichológiai ismeretek tantárgyai

A tréningek

Az egyes szaktárgyak látens tartalmai

A képzésen kívüli alkalmak

Az informális helyzetek

Az önismeret és a társas kultúra elemei konceptuális megjelenítésének szinterei a közoktatásban, a pedagógiai munka során

Kellenek-e, lehetnek-e közvetlen ismereteket adó pszichológiai tantárgyak a közoktatásban?

Az egyes szaktárgyak látens tartalmai

Az osztályfőnök(i óra)

Az oktatáson kívüli alkalmak

A hosszú időtartamú, tanításon kívüli informális helyzetek

A tanításon kívüli iskolai informális alkalmak

A pedagógusnak az önismerettel és a társas kultúrával kapcsolatos lehetőségeinek fontosabb elemei

Általánosságban

A jelenségkörökkel kapcsolatos témák bemutatása, megbeszélése

A jelenségkörökkel kapcsolatos tréningelemek alkalmazása

A jelenségkörökkel kapcsolatos kérdőívek alkalmazása

A jelenségkörökkel kapcsolatos tréning tartása

Az önismeretre és a társas kultúra egyes elemeire vonatkozó NAT elvárások megvalósításával kapcsolatos modell képzési háttere

Általánosságban

A vonatkozó elméletek oktatása az ajánlott modellben

Önismeret és társas kultúra fejlesztése c. tantárgy

Gyakorló tanítások, hospitálások feldolgozása

A sajátélmény biztosítása az ajánlott modellben

A kiképzés biztosítása az ajánlott modellben

A szupervízió biztosítása az ajánlott modellben

Javaslatok az ajánlott modell által felvetett és/vagy a korábbi rendszerben is meglévő problémák enyhítésére, kezelésére

tantárgy kurzusként működő elemek idői és más keretekkel kapcsolatos problémák enyhítésére javaslatok

A személyi feltételekkel kapcsolatos gondok enyhítésére tett javaslatok

A továbbképzések egyes gyakori kontraindikációs problémáinak csökkentésére tett javaslatok

Meglévő elemek, amelyekre épít a modell I.

A tanárképzésben:

- A tanárképzés jelenlegi rendszerében meglévő témára vonatkozó tantárgyak
- A tanárképzés jelenlegi rendszerében meglévő tréning jellegű kurzusok
- A tanárképzés jelenlegi rendszerében meglévő pedagógiai és tanítási gyakorlatok, hospitálások

Meglévő elemek, amelyekre épít a modell II. A közoktatásban:

- A közoktatásban végzett pedagógiai és oktatómunkának a témával kapcsolatban releváns tanórai, osztályfőnöki órai és tanórán kívüli keretei, lehetőségei
- Az iskolapszichológusi munkakör, ellátás, szolgálat
- Az illetékes pedagógiai szakszolgálat vonatkozó szolgáltatásai

Meglévő elemek, amelyekre épít a modell III.
A pedagógus továbbképzési rendszerben:

- ismeretközlő kurzusok
- tréningek
- szupervíziók

Meglévő elemek, amelyekre épít a modell IV.
A pedagógus életpálya modellben:

- vezetőtanári feladatkör
- mentor tanári feladatkör

Beépítésre javasolt új elemek

- Az „**Önismeret és társas kultúra fejlesztése**” című tantárgy bevezetése
- Gyakorló tanítások, hospitálások **nem szaktárgyspecifikus** feldolgozása
- Gyerekekkel **nem szaktantárgyi** keretben való közvetlen találkozás korábbi lehetőségének biztosítása
- Egy „**Önismeret és a társas kultúra fejlesztése a tanári munkában**” munkacímű kézikönyv kidolgozása és kiadása
- Módszerspecifikus (pl önismeret tréning stb.) technikák komplex oktatása és tanulása esetén a teljes képzési spektrum (elmélet, sajátélmény, kiképzés, szupervízió) előírása és biztosítása
- A tréning jellegű kurzusok óraszámának és díjazásának emelt szinten történő figyelembe vétele és elszámolása
- A **szupervízor –tanár feladatkör**ek a pedagógus életpálya modellbe történő bevezetése és/vagy a mentor tanári feladatkör szupervízióval kapcsolatos kompetenciakörének kibővítése
- Az iskolapszichológusi létszám további, intenzívebb közelítése az intézmények számához

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE